

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Розглянуто основні питання, пов'язані з інформаційним забезпеченням стратегічного планування на підприємстві, проаналізовано сутність і зміст стратегічної інформації. Важлива увага приділяється необхідності оптимізації роботи з інформаційним ресурсом та створенню системи інформаційного забезпечення процесу стратегічного управління.

The article discusses the major issues with the information security pov'azani strategic planning at the enterprise, analyzed the essence and content of strategic information. Significant attention is paid to the need to work with the information resource optimization and creation of system of information support for the process of strategic management.

Розвиток національної економіки потребує реформи механізму господарчої діяльності. Це обумовлено динамічністю макроекономічної ситуації, посиленням впливу на українську економіку міжнародних фінансово-економічних процесів, загостренням конкурентної боротьби. Становлення нових економічних відносин зумовлює необхідність зміни стандартних методів управління підприємством. Керівництво постійно стикається з рішенням комплексу проблем пов'язаних зі змінами у зовнішньому середовищі функціонування підприємства. Розвиток та адаптація підприємства можливі тільки при впровадженні принципів стратегічного управління. Прийняття управлінських рішень в значній мірі залежить від інформаційного забезпечення, тому об'єм та важливість інформаційної підсистеми значно збільшується. Неповна інформація про стани внутрішнього та зовнішнього середовища, перспективах розвитку часто призводить до помилок пов'язаних з формуванням та реалізацією стратегії. У зв'язку з цим значної актуальності набувають питання інформаційного забезпечення стратегічного планування.

Питання стратегічного управління розкривають у своїх працях такі науковці як Ансофф І., Мексон М.Х., Томсон А.А., Стрікленд А.Дж., Портер М., Хофер К., Пирс та Робінсон, Шендел та Хаттенс, Наливайко А.П., Шершньова З.Є., Василенко В.О., Ткаченко Т.І., Міщенко А.П., Пастухова В.В., Мізюк Б.М., Семенов Г.А. та ін.

Метою статті є дослідження важливості питання інформаційного забезпечення стратегічного управління та планування на підприємствах.

Стратегічне управління – дуже молодий вид управління, специфіка якого потребує підвищеної уваги до інформації. В сучасних умовах постійне збільшення обсягу інформації та швидка мінливість її корисності обумовлена значною динамічністю зовнішнього середовища. Конкурентні переваги підприємства в значній мірі залежать від своєчасного отримання та достовірності інформації, використаної для прийняття управлінського рішення. Інформаційний ресурс набуває важливості в забезпеченості стратегічної діяльності поряд з такими ресурсами як матеріальні, трудові, енергетичні та фінансові.

Американські дослідники У. Кінг і Д. Кліланд в своїх працях докладно розглянули процеси інформаційного забезпечення стратегічного планування. На думку цих авторів, інформація набуває стратегічного характеру, якщо дані пройшли аналітичну обробку та підготовлені для конкретного і певного використання в процесі стратегічного планування [3]. На підставі цього можна зробити висновок: стратегічна інформація – аналітично оброблені дані про стан і динаміку внутрішнього та зовнішнього середовища, які використовуються для розробки та реалізації стратегії підприємства.

Інформаційне забезпечення стратегічного управління та планування повинно враховувати ряд особливостей: по-перше стратегічне управління – це тривалий процес, по-друге збір інформації потрібно здійснювати безперервно, по-третє значну увагу потрібно приділяти якості та надійності інформації.

Процес стратегічного управління включає в себе проведення аналізу мікро- та макросередовища; визначення місії, постановка цілей та задач; визначення і аналіз альтернативних шляхів розвитку; вибір стратегії та оцінка вибору; заходи з впровадження вибраної стратегії; можливе корегування цілей і задач, корегування стратегії та методів її впровадження.

Стратегічне управління передбачає збір інформації по всім перерахованим напрямкам, що свідчить о необхідності обов'язкової систематизації та класифікації отриманих даних для формування ефективної системи стратегічної інформації. Класифікація стратегічної інформації надає можливість упорядкування та відбору інформації для розробки та реалізації стратегії підприємства. Інформаційне забезпечення процесу розробки стратегії суттєво відрізняється на різних стадіях. Стадії стратегічного планування та види необхідної інформації представлені в таблиці 1.

За даними таблиці можна зробити висновок що стратегічне планування потребує періодичних спостережень за постійними параметрами для розробки рекомендацій по вибору стратегії, оцінки та контролю вибраної стратегії. Керівники в процесі прийняття рішень повинні спиратися на періодичну інформацію про внутрішньому стані компанії, наявності стратегічних резервів, ефективності роботи, кадрах, сильних та слабих сторін організації, результатах аналізу можливостей і загроз, змінах в конкурентному середовищі.

Потреба в інформації та стадії стратегічного планування

Найменування	Перелік необхідної інформації
Визначення місії та цілей	Загальна інформація о зовнішнім середовищі, власних ресурсах підприємства, потенційних ринках
Аналіз зовнішнього середовища (SWOT-аналіз)	Інформація о можливостях і загрозах, існуючих конкурентах
Аналіз стратегічного положення підприємства на ринку	Розмір та динаміка розвитку конкретного підрозділу компанії, доля ринку, рентабельність, стадія життєвого циклу
Вибір стратегії	Рекомендації підготовлені на підставі стратегічного аналізу, поради спеціалістів
Оцінка вибраної стратегії	Інформація о відповідності вибраної стратегії реальності через відповідний період часу
Виконання стратегії і контроль	Інформація о результатах діяльності компанії на ринку, змінах після впровадження вибраної стратегії
Управління на підставі вибору стратегічних позицій	Данні стратегічного аналізу, інформація о ресурсах компанії

У дослідженнях процесу управління під інформацією розуміють сукупність даних о стані системи управління та зовнішнього середовища. Для формування, оцінки та вдосконалення інформаційного забезпечення управління використовується класифікація інформації по наступним признакам, кожний з котрих визначає характер використання інформації в процесі управління.

Класифікація інформації за: загальними та конкретними функціями управління; призначенням – економічна, технічна соціальна; джерелами виникнення – внутрішня та зовнішня; ступенем переробки – первинна та вторинна; відношенням об'єктів управління до суб'єктів – між підприємством та зовнішньою середою, між підрозділами підприємства; формами передачі – вербальна та невербальна; мінливістю у часі – умовно-постійна та умовно-змінна; способами передачі – письмова, електронна; режимами передачі – нерегламентовано, за запитом.

Значну роль у системі стратегічного управління відіграє точність, надійність та повнота інформації. В значних інформаційних потоках часто зустрічається ненадійна та спірна інформація, яку дуже складно виявити. Вирішення цього питання значною мірою залежить від вибору джерела інформації.

Для інформаційного забезпечення стратегічного управління необхідно визначити тип та обсяги необхідної для стратегічної діяльності інформації; розробити ефективну систему збору, обробки, використання та зберігання інформації; вжити заходів для запобігання негативного ефекту використання недостовірної інформації; створити умови для ефективного використання необхідної інформації для прийняття стратегічних рішень [7].

Сучасні умови господарювання характеризуються динамічністю макроекономічної ситуації, посиленням впливу на українську економіку процесів міжнародної фінансово-економічної сфери, загостренням конкурентної боротьби. Це стимулює зміну звичних методів управління та потребує комплексного рішення проблем, пов'язаних з внутрішніми та зовнішніми факторами. В процесі прийняття стратегічних рішень значну роль відіграє інформаційне забезпечення. Неповна інформація о стані внутрішнього та зовнішнього середовища, перспективах розвитку підприємства призводить до невизначеності в рішенні управлінських задач. Основна причина такого становища – неефективна організація інформаційного забезпечення управління. Отже розвиток стратегічно управління тісно пов'язаний зі створенням на підприємствах єдиного комплексу інформаційного забезпечення управлінської діяльності.

Література

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М. : Экономика, 1989.
2. Василенко В. А. Стратегічне управління : навч. посібник / В. А. Василенко, Т. І. Ткаченко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 396 с.
3. Кинг У. Стратегическое планирование и хозяйственная політика / У. Кинг, Д. Клиланд. – М. : Прогресс, 1982. – 397 с.
4. Мізюк Б. М. Основи стратегічного управління : підручник / Б. М. Мізюк. – Л. : Магнолія, 2006. – 544 с.
5. Пастухова В. В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність : монографія / В. В. Пастухова. – К. : КНТЕУ, 2002. – 302 с.
6. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии : учебник / А. А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд ; пер. с англ. под ред. Л. Г. Зайцева, М. И. Соколовой. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.
7. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : навч. посібник / З. Є. Шершньова, С. В. Оборська. – К. : КНЕУ, 1991.